

HANDLINGSPLAN VED BEKYMRRINGSFULLT SKOLEFRAVÆR

Forord

Bekymringsfullt skolefravær er en stadig økende utfordring, både nasjonalt og ved skolene i Nord Østerdal. Forskning viser at tidlig oppdagelse og rask igangsettelse av tiltak, bedrer prognosen for denne elevgruppen. Det må være et mål at en større andel elever og lærlinger fullfører og består et 13-årig utdanningsløp. Satsing på forebygging og tidlig intervensjon ved bekymringsfullt skolefravær vil være viktig for å nå dette målet.

På oppdrag fra Samhandlingsteamet i Tynset kommune har ei gruppe bestående av representanter fra ulike tjenester (skole, BUP Tynset, Barneverntjenesten i NØ, Helsestasjon og PPT NØ), utarbeidet «Handlingsplan ved bekymringsfullt skolefravær».

«Handlingsplan ved bekymringsfullt skolefravær» er en veileder som er utarbeidet for å sikre at det raskt kan settes inn tiltak ved bekymring. Den definerer grensene for bekymringsfullt fravær, oppgir typiske kjennetegn og beskriver oppgaver og prosedyrer for skole og andre instanser. Handlingsplanen skal gjennomgås ved starten på hvert skoleår for ansatte og foresatte. Leder ved andre instanser må gjøre sine ansatte kjent med handlingsplanen.

Planen er en omarbeidet utgave av Oslo kommune sin veileder ved skolevegring (2009). Det er ellers hentet inspirasjon fra boka «Skolenekting», undertittel *årsaker, kartlegging og behandling*, av Børge Holden og Jan-Ivar Sállman fra 2010.

Handlingsplanen evalueres årlig og oppdateres etter hvert som gjeldende lovverk blir endret.

Tynset 2022.

Innhold:

Forord	s. 2
Opplæringsloven	s. 4
Fravær: føring og oppfølging	s. 5
Tidlige tegn på bekymringsfullt fravær	s. 6
Praktisk handlingsrekkefølge – kartlegging og tiltak	s. 7
Hjelpeinstanser	s. 8
Kartlegging av skolesituasjon (kontaktlærer)	s. 10
Informasjon fra eleven	s. 11
Informasjon fra foresatte	s. 12
Vurderingsskjema – foresatte	s. 13
Vurderingsskjema – elev	s. 16
Vurderingsskjema – lærer	s. 18
Bruk av SARS-skjemaene	s. 20
Tabell Kearney	s. 21
Forslag til tiltak som kan benyttes i samarbeidsavtalen	s. 24
Samarbeidsavtale	s. 25

“Handlingsplan ved bekymringsfullt skolefravær” er forankret i Opplæringslovens Kapittel 2 *Grunnskolen*

§ 2-1. Rett og plikt til grunnskoleopplæring

Barn og unge har plikt til grunnskoleopplæring, og rett til en offentlig grunnskoleopplæring i samsvar med denne loven og tilhørende forskrifter. Plikten kan ivaretas gjennom offentlig grunnskoleopplæring eller gjennom annen, tilsvarende opplæring.

§ 15-8. Samarbeid med kommunale tjenester

Skolen skal samarbeide med relevante kommunale tjenester om vurdering og oppfølging av barn og unge med helsemessige, personlege, sosiale eller emosjonelle vanskar.

Når det er nødvendig og forholdsmessig for å ivareta ansvaret etter første ledd, kan dei samarbeidande tenestene behandle personopplysningar, inkludert særlege kategoriar av personopplysningar og opplysningar om straffbare forhold.

Fravær

Føring av fravær:

- ❖ Kontaktlærer og faglærere må daglig føre fravær.
- ❖ Kontaktlærer må til enhver tid ha oversikt over fraværet til sine elever.
- ❖ Foresatte skal melde fravær via Min skole app eller på andre måter 1. fraværsdag.
- ❖ Om fraværet strekker seg over mer enn 3 dager, skal foresatte ringe kontaktlærer/skolen.
- ❖ Dersom foresatte ikke tar kontakt, skal kontaktlærer ringe for å avklare fraværet.

Oppfølging av bekymringsfullt fravær:

- ❖ Mer enn tre enkeltdager per måned: Årsaken til fraværet undersøkes av kontaktlærer.
- ❖ Når skolefraværet begrunnes med sykdom, utenom vanlige forkjølelser, omgangssyke etc., bes foresatte kontakte lege.
- ❖ Ugyldig fravær fra enkelttimer: Foresatte informeres. Ved gjentatt ugyldig fravær innkaller skolen til møte med elev og foresatte.
- ❖ Skolens ledelse har ansvar for gjennomgang av fravær minst en gang pr. mnd.

Tidlige tegn på bekymringsfullt skolefravær

- ❖ Eleven kommer ofte for sent.
- ❖ Sporadisk fravær.
- ❖ Gjentatte episoder der eleven forsøker å unngå enkelte fag, situasjoner eller aktiviteter.
- ❖ Ønsker å ringe hjem i skoletiden eller ønsker å gå hjem i løpet av dagen.
- ❖ Foresatte tar kontakt med skolen fordi eleven gir uttrykk for å ikke ville gå på skolen.
- ❖ Foresatte blir værende lenge i overleveringssituasjoner eller vil være med inn i klasserommet/SFO utover det som er ordinær rutine.
- ❖ Foresatte ringer eleven i skoletiden gjentatte ganger for å sjekke at eleven har det bra.
- ❖ Diffuse kroppslige plager (vondt i magen/vondt i hodet etc).
- ❖ Lav terskel for sykdom/somatisering.

Praktisk handlingsrekkefølge - kartlegging og tiltak

- 1) Ved bekymringsfullt skolefravær, og/eller identifiserte tidlige tegn, lager kontaktlærer og rektor en oversikt over situasjonen med utgangspunkt i vedlegg 1 a og b, gjerne gjennom samtale med eleven.
- 2) Kontaktlærer tar kontakt med foresatte og får innspill fra dem vedrørende deres opplevelse av situasjonen med utgangspunkt i vedlegg 1 c. Ber om samtykke til drøfting i aktuelle tverrfaglige team.
- 3) **Innen èn uke** etter samtale med foresatte innkaller rektor til fagmøte i et tverrfaglig team. På bakgrunn av oversikten som er utarbeidet av skolen drøftes mulige tiltak, hvilke øvrige instanser utover PPT som kan være aktuelle å koble på (se side 12-13) og forbereder/avtaler møte med elev og foresatte.
Vurderingsskjema for skolevegning (vedlegg 2 a, b, c) og IVAS kan brukes.
- 4) **Innen 2-5 dager etter fagmøtet** innkalles foresatte og elev sammen med aktuelle instanser. Teamet avgjør hvem som har hovedansvaret, og avklarer mandat og ansvarsområde. Samarbeidsavtale skrives og følges opp/evalueres, og lagres i elevmappa.

Hjelpeinstanser:

Pedagogisk Psykologisk Tjeneste:

- PP-tjenesten er kommunens rådgivende, veiledende og sakkyndige instans i spørsmål som omhandler barn og unge som har en vanskelig opplærings situasjon.
- Tjenesten gir råd om tilrettelegging av skolegangen for eleven, både faglig og sosialt, og sikre kontinuitet i tiltak over tid.
- PP-tjenesten utarbeider sakkyndig vurdering i tilfeller der det er behov for å vurdere elevens utbytte av det ordinære opplærings tilbudet (Opplæringsloven §5-1)
- I spesielle tilfeller kan det gjøres sakkyndig vurdering i forhold til fritak fra opplæringsplikten (Opplæringsloven §2-1)

Skolehelsetjenesten:

- Skolehelsetjenesten jobber for å fremme og styrke barn, unge og familiens fysiske, psykiske og sosiale helse gjennom individuelle samtaler/rutinekontroller, grupper og helseopplysning i klasser.
- Tjenesten gir råd og veiledning til foresatte for blant annet å styrke relasjoner mellom barn og deres omsorgspersoner, samt venns relasjoner.
- Skolehelsetjenesten er et tilbud ved alle skolene i Nord Østerdal, med faste tilstededager, lett tilgjengelig for elever, foresatte og lærere. Det trengs ingen henvisning.

Barneverntjenesten:

- Har ansvar for tiltak rettet mot barnets omsorgssituasjon eller atferd.
- Skolefravær kan handle om omsorgssvikt dersom foresatte tillater/godtar at barnet ikke går i grunnskolen, og heller ikke søker hjelp eller vil samarbeide med kvalifisert hjelp for å få barnet til skolen. Det kan også være tilfeller der foresatte pga. av rus mv. ikke er fysisk i stand til å få barnet på skolen.
- Skolefravær er i seg selv ikke atferd etter barnevernlovens regler. Dersom skolefraværet er en del av et større atferdsproblem, for eksempel rus, vagabondering, utagering og/eller kriminalitet kan atferden falle inn under barneverntjenestens ansvar.
- Du kan drøfte saken anonymt med barneverntjenesten dersom du er i tvil om saken bør meldes dit.
- Opplysningsplikten gjelder bare når du vurderer at barnet utsettes for alvorlig omsorgssvikt, eller at barnet viser alvorlige atferdsvansker.

- Mindre alvorlige tilfeller kan formidles til barneverntjenesten dersom foresatte og barn over 15 år samtykker.

Spesialisthelsetjenesten:

- Dersom barnet/ungdommen trenger psykisk helsehjelp og tiltak på kommunalt nivå ikke har ført frem, kan man søke bistand i spesialisthelsetjenesten. Barne- og ungdomspsykiatrien (BUP) tilbyr råd og veiledning, samt at man kan henvise barn og ungdom iht. pakkeforløp psykisk helse for barn og unge. BUP har spesifikk kompetanse innen utredning og behandling av ulike barnepsykiatriske symptomer som for eksempel følelsesmessige vansker, konsentrasjons- og atferdsmessige vansker. Henvisning til BUP må sendes fra lege, barnevernleder eller psykolog.

Individuell plan - koordinator:

- Ved behov for samarbeid mellom flere tjenester kan det være aktuelt å søke om IP/koordinator i kommunen. IP er et verktøy og en metode for samarbeid mellom tjenestemottaker og tjenesteapparatet for personer som har behov for langvarige og koordinerte tjenester. IP er en plan som samordner tjenester og virkemidler fra flere tjenesteleverandører fra start til et mål.

KARTLEGGING AV SKOLESITUASJONEN Vedlegg 1a (gjennomføres av kontaktlærer)	NOTATER
<p>Fravær og vegringsatferd hos eleven</p> <p>(Varighet og hyppighet av fravær, fraværsmønster, hele dager og/eller enkelttimer. Fravær knyttet til fag, situasjoner, personer, aktiviteter. Mønster av vegringsatferd uten fravær, dvs. at eleven forsøker å unngå enkelte fag, situasjoner, personer, aktiviteter.)</p> <p>Har eleven tidligere i skoleløpet hatt mye fravær eller vist vegringsatferd?</p>	
<p>Bli eleven plaget eller mobbet på skolen, skoleveien eller i fritiden?</p>	
<p>Vurdering av skolefaglig og sosial kompetanse. Fag/områder der eleven viser mestring og trivsel. Fag/områder der eleven har vansker.</p>	
<p>Enkeltsituasjoner der eleven klarer å møte på skolen eller delta i aktiviteter som han/hun vanligvis har vansker med å delta i. Hva var annerledes og som gjorde at det gikk det bra denne gangen?</p>	
<p>Hvilke viktige voksenrelasjoner har eleven på skolen og hvordan fungerer disse?</p>	
<p>Hvilke viktige relasjoner har eleven til jevnaldrende på skolen?</p>	
<p>Er skoledagen organisert, strukturert og forutsigbar for eleven?</p>	
<p>Hvilke tiltak er prøvd ut på skolen og hvordan har dette fungert?</p>	
<p>Hvilke tiltak er igangsatt i skole – hjem samarbeidet og hvordan har dette fungert?</p>	

INFORMASJON FRA ELEVEN Vedlegg 1b (gjennomføres av den som har best relasjon til eleven)	NOTATER
Hvilke fag, situasjoner eller aktiviteter på skolen er det eleven liker?	
Er det aktiviteter, fag eller situasjoner som eleven opplever som vanskelige eller ubehagelige? (Lese høyt eller svare på spørsmål foran klassen, ha prøver, ha kroppsøving, fag der eleven må eksponere seg i en gruppe, snakke med voksne på skolen, be læreren om hjelp, jobbe sammen med eller leke med medelever, bruke skolens toalett, spise i klassen, dra hjemmefra om morgenen, forlate foreldrene, skoleveien)	
Har eleven vonde følelser knyttet til noen av situasjonene ovenfor eller mer generelt i forhold til skolesituasjonen? Hva slags følelser dreier det seg om? (trist, redd, flau, nervøs, engstelig, sint)	
Har eleven negative tanker knyttet til noen av situasjonene ovenfor eller mer generelt til skolesituasjonen? Hva er det eleven tenker? (bekymringer, negative forventninger, tanker om hva som er skummelt eller vanskelig)	
Har eleven andre bekymringer eller har eleven opplevd noe utenom skolesituasjonen som han/hun er opptatt av?	
Blir eleven plaget eller mobbet på skolen, skoleveien eller i fritiden? Er det situasjoner eller aktiviteter utenfor skolen i skoletiden som gjør det fristende for eleven og ikke møte opp? (Dataspill, møte venner, shopping, god mat, andre hyggelige ting som skjer hjemme)	
Hvilke lærere eller andre voksne på skolen har eleven et godt forhold til, evt. et negativt forhold til?	
Situasjoner der eleven klarer å møte på skolen eller delta i aktiviteter som han/hun vanligvis har vansker med å delta i. Hva var det som gjorde at det gikk bra?	
Er skolehverdagen oversiktlig og forutsigbar for eleven? (Har eleven oversikt over skolehverdagen og skoleuka, hvilke lærere/assistenter som er inne i de ulike timene, hvem eleven kan gå til dersom det er behov for en samtale etc.)	
Har eleven gode venner?	

INFORMASJON FRA FORESATTE Vedlegg 1c (gjennomføres av kontaktlærer)	
Foresattes opplevelse av elevens generelle trivsel, på skolen og i fritiden	
Foresattes beskrivelse og forståelse av elevens vansker. Tenker foresatte det kan dreie seg om skolesituasjonen eller er det andre forklaringer?	
Blir eleven plaget eller mobbet på skolen, skoleveien eller fritiden?	
Beskrivelse av eventuell vegringsatferd hjemme (Er det vanskelig å få eleven til å gjøre seg klar til å gå på skolen om morgenen, har eleven fysiske plager i forbindelse med krav om skoleoppmøte, men er ellers frisk, unngår eleven å treffe venner eller delta på fritidsaktiviteter)	
Når eleven har fravær, hva skjer i tiden eleven er borte fra skolen? (dataspill, besøk av familie, ekstra oppmerksomhet fra foresatte, treffer venner utenfor skolen, skolearbeid)	
Helsemessige forhold av betydning for elevens fungering og fravær. (Eventuell sykdomshistorikk, søvnrytme, matlyst).	
Har det skjedd plutselige endringer eller belastninger i familien som kan settes i forbindelse med elevens vansker? (Skilsmisse, flytting, søsken, sykdom etc.)	
Enkeltsituasjoner der eleven klarer å møte på skolen eller delta i aktiviteter som han/hun vanligvis har vansker med å delta i. Hvilke tanker har foresatte om hva det var som gjorde at det gikk bra i situasjonen?	
Foresattes ansvarsfordeling når det gjelder å følge opp skole og skoleoppmøte.	
Eventuelle andre instanser som er involvert i familien.	
Eventuelle andre støttespillere i familiens nettverk.	
Hvilke tiltak er prøvd hjemme og hvordan har disse fungert? (Morgenrutiner, bytte av roller mellom foresatte, samtale med eleven)	
Foresattes ønsker og mål for elevens fremtidige fungering	

**VURDERINGSSKJEMA FOR SKOLEFRAVÆR–FORESATTEVERSJON
(SRAS-R-F)
Vedlegg 2a**

		Aldri	Nesten aldri	Sjelden	Av og til	Ofte	Nesten alltid	Alltid
1	Hvor ofte får barnet det vondt av å gå på skolen fordi det er redd for noe på skolen (for eksempel prøver, skolebussen, lærere eller brannalarm)?							
2	Hvor ofte er barnet borte fra skolen fordi det er vanskelig å snakke med andre elever?							
3	Hvor ofte har barnet mer lyst til å være sammen med sine foreldre enn å dra på skolen?							
4	Når barnet ikke er på skolen i løpet av uka (mandag til fredag), hvor ofte drar han eller hun hjemmefra og gjør noe morsomt?							
5	Hvor ofte er barnet borte fra skolen fordi det vil føle seg trist eller lei av å dra dit?							
6	Hvor ofte er barnet borte fra skolen fordi det føler seg flau når det er sammen med andre på skolen?							
7	Hvor ofte tenker barnet på sine foreldre eller på sin familie når hun eller han er på skolen?							
8	Når barnet ikke er på skolen i løpet av uka (mandag til fredag), hvor ofte snakker da barnet med eller treffer noen andre utenom familien?							
9	Hvor ofte har barnet det vondt på skolen (er redd, nervøs, trist), sammenlignet med når barnet er hjemme med venner?							
10	Hvor ofte er barnet borte fra skolen fordi barnet ikke har så mange venner der?							
11	Hvor ofte ville barnet heller vært sammen med							

	familien enn å dra på skolen?							
12	Når barnet ikke er på skolen i løpet av uka (mandag – fredag), hvor mye koser han eller hun seg da med ting som å være sammen med venner eller dra til et sted?							
		Aldri	Nesten aldri	Sjelden	Av og til	Ofte	Nesten alltid	Alltid
13	Hvor ofte får barnet det vondt (er redd, nervøs, trist) når det tenker på skolen på en lørdag eller søndag?							
14	Hvor ofte holder barnet seg borte fra bestemte steder på skolen (for eksempel ganger eller der spesielle elever oppholder seg) og der barnet er nødt til å snakke med andre?							
15	Hvor godt ville barnet ha likt å ha undervisning med en av foreldrene hjemme i stedet for med lærer på skolen?							
16	Hvor ofte nekter barnet å dra på skolen fordi det heller vil gjøre morsomme ting andre steder?							
17	Hadde det vært lettere å gå på skolen hvis barnet hadde hatt det mindre vondt (var mindre redd, nervøs, trist) på grunn av skolen?							
18	Hadde det vært lettere å gå på skolen hvis det hadde vært lettere å få nye venner?							
19	Hadde det vært lettere å gå på skolen hvis en av foreldrene var med?							
20	Hadde det vært lettere å gå på skolen hvis barnet kunne gjøre mer morsomme ting (som å være sammen med venner)?							
21	Hvor mye mer vondt får barnet det på skolen (blir							

	redd, nervøs, trist) enn andre på sin alder får?							
22	Hvor mye mer holder barnet seg unna elever på skolen enn andre på barnets alder gjør?							
23	Ønsker barnet å være hjemme med en av foreldrene mer enn andre på samme alder?							
24	Har barnet mer lyst til å gjøre morsomme ting utenfor skolen enn andre på samme alder?							

VURDERINGSSKJEMA FOR SKOLEFRAVÆR – ELEVVERSJON (SRAS-R-B)
Fylles ut i samarbeid med kontaktlærer, evt andre på skolen som eleven har relasjon til.
Vedlegg 2b

		Aldri	Nesten aldri	Sjelden	Av og til	Ofte	Nesten alltid	Alltid
1	Hvor ofte får du vondt av å gå på skolen fordi du er redd for noe på skolen (for eksempel prøver, skolebussen, lærere eller brannalarm)?							
2	Hvor ofte er du borte fra skolen fordi det er vanskelig å snakke med andre elever på skolen?							
3	Hvor ofte har du mer lyst til å være sammen med dine foreldre enn å dra på skolen?							
4	Når du ikke er på skolen i løpet av uka (fra mandag til fredag), hvor ofte drar du da hjemmefra og gjør noe morsomt?							
5	Hvor ofte er du borte fra skolen fordi du vil føle deg trist eller lei hvis du drar dit?							
6	Hvor ofte er du borte fra skolen fordi du er flau når du er sammen med andre på skolen?							
7	Hvor ofte tenker du på dine foreldre eller på din familie når du er på skolen?							
8	Når du ikke er på skolen i løpet av uka (fra mandag til fredag), hvor ofte snakker du da med eller treffer noen andre utenom familien?							
9	Hvor ofte har du det vondt på skolen (er redd, nervøs, trist) sammenlignet med når du er hjemme med venner?							
10	Hvor ofte er du borte fra skolen fordi du ikke har så mange venner der?							
11	Hvor ofte ville du heller vært sammen med familien enn å dra på skolen?							
12	Når du ikke er på skolen i løpet av uka (fra mandag til fredag), hvor mye koser du deg da med ting som å være sammen med venner eller dra til et sted?							

13	Hvor ofte får du det vondt (er redd, nervøs, trist) når du tenker på skolen en lørdag eller søndag?							
		Aldri	Nesten aldri	Sjelden	Av og til	Ofte	Nesten alltid	Alltid
14	Hvor ofte holder du deg borte fra bestemte steder på skolen (for eksempel ganger eller der spesielle elever oppholder seg), der du er nødt til å snakke med andre?							
15	Hvor godt ville du ha likt å ha undervisning med en av foreldrene hjemme i stedet for med lærer på skolen?							
16	Hvor ofte nekter du å dra på skolen fordi du heller vil gjøre morsomme ting andre steder?							
17	Hadde det vært lettere å gå på skolen hvis du hadde hatt det mindre vondt (var mindre redd, nervøs, trist) på skolen?							
18	Hadde det vært lettere å gå på skolen hvis det hadde vært lettere å få nye venner?							
19	Hadde det vært lettere å gå på skolen hvis en av foreldrene dine var med deg?							
20	Hadde det vært lettere å gå på skolen hvis du kunne gjøre morsomme ting etter skoletid (som å være sammen med venner)?							
21	Hvor mye mer vondt har du det på skolen (er redd, nervøs, trist) enn andre på din alder?							
22	Hvor mye mer holder du deg unna elever på skolen enn andre på din alder?							
23	Ønsker du å være hjemme med en av foreldrene dine mer enn andre på din alder ønsker?							
24	Har du mer lyst til å gjøre morsomme ting utenfor skolen enn andre på din alder har?							

VURDERINGSSKJEMA FOR SKOLEFRAVÆR, LÆRERVERSJON (SRAS-R-L)
Vedlegg 2c

		Aldri	Nesten aldri	Sjelden	Av og til	Ofte	Nesten alltid	Alltid
1	Hvor ofte får eleven det vondt av å gå på skolen fordi han eller hun er redd for noe på skolen (for eksempel prøver, skolebussen, lærere eller brannalarm)?							
2	Hvor ofte er eleven borte fra skolen fordi det er vanskelig å snakke med andre elever på skolen?							
3	Hvor ofte har eleven mer lyst til å være sammen med sine foreldre enn å dra på skolen?							
4	Når eleven ikke er på skolen i løpet av uka (fra mandag til fredag), hvor ofte drar eleven da hjemmefra og gjør noe morsomt?							
5	Hvor ofte er eleven borte fra skolen fordi han eller hun vil føle seg trist eller lei ved å dra på skolen?							
6	Hvor ofte er eleven borte fra skolen fordi han eller hun blir flau ved å være sammen med andre på skolen?							
7	Hvor ofte tenker eleven på sine foreldre eller på sin familie mens han eller hun er på skolen?							
8	Når eleven ikke er på skolen i løpet av uka (fra mandag til fredag), hvor ofte snakker han eller hun med eller treffer andre utenom familien?							
9	Hvor ofte har eleven det vondt på skolen (er redd, nervøs, trist), sammenlignet med når han eller hun er hjemme med venner?							
10	Hvor ofte er eleven borte fra skolen fordi han eller hun ikke har så mange venner der?							
11	Hvor ofte vil heller eleven vært sammen med familien enn å dra på skolen?							
12	Når eleven ikke er på skolen i løpet av uka (fra mandag til fredag), hvor mye koser eleven seg da med ting som							

	å være sammen med venner eller dra til et sted?							
13	Hvor ofte får eleven det vondt (er redd, nervøs, trist) når han eller hun tenker på skolen på en lørdag eller søndag?							
14	Hvor ofte holder eleven seg borte fra bestemte steder på skolen (for eksempel ganger eller der spesielle elever oppholder seg), der han eller hun er nødt til å snakke med andre?							
15	Hvor godt ville eleven ha likt undervisning med en av foreldrene hjemme i stedet for med lærer på skolen?							
16	Hvor ofte nekter eleven å dra på skolen fordi han eller hun heller vil gjøre morsomme ting andre steder?							
17	Hadde det vært letter å gå på skolen hvis eleven hadde hatt det mindre vondt (var mindre redd, nervøs, trist) på skolen?							
18	Hadde det vært lettere å gå på skolen hvis det hadde vært lettere å få nye venner?							
19	Hadde det vært lettere å gå på skolen hvis en av foreldrene var med?							
20	Hadde det vært lettere å gå på skolen hvis eleven kunne gjøre mer morsomme ting etter skoletid (som å være sammen med venner)?							
21	Hvor mye mer vondt har eleven det på skolen (er redd, nervøs, trist) enn andre på samme alder?							
22	Hvor mye mer holder eleven seg unna elever på skolen enn andre på samme alder?							
23	Ønsker eleven å være hjemme med en av foreldrene mer enn andre på samme alder?							
24	Har eleven mer lyst til å gjøre morsomme ting utenfor skolen mer enn andre på samme alder?							

Bruk av SRAS-skjemaene

Om SRAS-skjemaene:

Et spesielt redskap for å kartlegge skolevegringens funksjon:

SRAS-R står for «Skjema for vurdering av skolenekting –revidert» (School refusal assessment scale, revised) (Kearney 2002b, 2006)

Skjemaet består av 24 ledd, det vil si seks for hver av de fire funksjonene det antas at skolevegring har:

- Unngår ting eller situasjoner som vekker ubehag: spørsmål 1, 5, 9, 13, 17 og 21.
- Unngår situasjoner som innebærer evaluering/bedømmelse: spørsmål 2, 6, 10, 14, 18 og 22 f.eks. snakke høyt i klassen, ha en prøve, gruppearbeid, muntlig presentasjon og prestere i kroppsøving.
- Søker oppmerksomhet: spørsmål 3, 7, 11, 15, 19 og 23. Disse elevene er ikke spesielt stresset i situasjoner i skolen.
- Velger konkrete, attraktive aktiviteter: spørsmål 4, 8, 12, 16, 20 og 24. F.eks se TV, spille dataspill, sove om morgenen og gå inn i uheldige vennskapsforhold (vanligst i alderen 11-17 år)

Leddene består av utsagn som skal bekreftes ved å skåre på en skala fra 0 (aldri) til 6 (alltid). Skårene summeres, og det regnes ut gjennomsnitt for leddene for hver årsak. Deretter rangeres årsakene fra mest til minst viktig.

SRAS-R finnes i tre versjoner:

1. Vurderingsskjema - elev-versjon.
2. Vurderingsskjema - foreldreversjon.
3. Vurderingsskjema - lærerversjon.

Hva skal de måle?

SRAS-R skjemaene kan gi en pekepinn på forhold om hvorfor skolenektingen finner sted.

En studie konkluderer med at skjemaene alene antakelig ikke gir tilstrekkelig informasjon om årsakene til skolenektingen.

Skåring av SRAS-R

Totalskårer per indeks deles på 6 (eller antall spørsmål som er besvart innenfor indeksen).

Dette gjøres separat på vurderingsskjema fra elev, samt for mor og far.

Regn deretter ut gjennomsnittet per indeks på alle vurderingsskjemaene.

Indeksen med høyest skåre regnes som primærårsak til fraværet.

Skårer på + -0.50 regnes som «likeverdige».

Husk at dette kun er å regne som hypoteser til fraværet.

TABELL KEARNEY

SKÅRINGSSKJEMA - ELEV							
Unngår ting eller situasjoner som vekker ubehag		Unngår situasjoner som innebærer evaluering/bedømmelse		Søker oppmerksomhet		Velger konkrete, attraktive aktiviteter	
1		2		3		4	
5		6		7		8	
9		10		11		12	
13		14		15		16	
17		18		19		20	
21		22		23		24	
Sum: /6=		Sum: /6=		Sum: /6=		Sum: /6=	

SKÅRINGSSKJEMA - LÆRER							
Unngår ting eller situasjoner som vekker ubehag		Unngår situasjoner som innebærer evaluering/bedømmelse		Søker oppmerksomhet		Velger konkrete, attraktive aktiviteter	
1		2		3		4	
5		6		7		8	
9		10		11		12	
13		14		15		16	
17		18		19		20	
21		22		23		24	
Sum: /6=		Sum: /6=		Sum: /6=		Sum: /6=	

SKÅRINGSSKJEMA - FORELDRE/FORESATTE							
Unngår ting eller situasjoner som vekker ubehag		Unngår situasjoner som innebærer evaluering/bedømmelse		Søker oppmerksomhet		Velger konkrete, attraktive aktiviteter	
1		2		3		4	
5		6		7		8	
9		10		11		12	
13		14		15		16	
17		18		19		20	
21		22		23		24	
Sum: /6=		Sum: /6=		Sum: /6=		Sum: /6=	

Figur 1: SRAS-R-B. Oversatt av Børge Holden og Jan-Ivar Sålmann (2010) etter tillatelse fra Christopher A. Kearney

FORSLAG TIL TILTAK

Forslag på tiltak som kan benyttes i samarbeidsavtalen (Kearney, 2005)

Unngår ting eller situasjoner som vekker ubehag	Unngår situasjoner som innebærer evaluering/bedømmelse, f.eks. gruppearbeid, snakke høyt i klassen, muntlig presentasjon osv.	Søker oppmerksomhet, disse elevene er ikke spesielt stresset i situasjoner på skolen	Velger konkrete aktiviteter, f.eks. se TV, spille dataspill, sove om morgenen og gå inn i uheldige vennskapsforhold
Opplæring om angst og dens komponenter	Opplæring om angst og dens komponenter	Foreldreveiledning; korthet og tydelighet i instruksjoner	Etablere problemløsningsmøter for familien
Avslappings-/og pusteøvelser	Avslappings-/og pusteøvelser	Etablere god morgen-, dags- og kveldsrutiner	Etablere problemløsningsmøter for familien
Gradvis re-eksponering av skolesituasjoner med bruk av angst og unngåelseshierarki (barometer)	Gradvis re-eksponering av skolesituasjoner med bruk av angst og unngåelseshierarki (barometer)	Etablere belønning ved skoledeltakelse og konsekvenser ved mangelfull deltakelse	Øvelser i kommunikasjons- og problemløsningsferdigheter
Belønning/selvbelønning	Kognitiv restrukturering av tankene (irrasjonelle tanker)	Tvungen skole deltakelse	Følgning av eleven til skolen og klasserommet om nødvendig
	Sosial ferdighetstrening knyttet til sosiale situasjoner og evalueringssituasjoner		Eleven må følge med på egne tanker og følelser for å oppdage kritiske situasjoner ved skoledeltakelse
	Belønning/selvbelønning		Sosial ferdighetstrening med fokus på å motstå gruppepress ift skolefravær

SAMARBEIDSAVTALE MELLOM ELEV, SKOLE, FORESATTE OG EVENTUELLE INVOLVERTE:

LANGSIKTIG MÅL FOR SAMARBEIDET:

DELMÅL/OPPTRAPPINGSPLAN:

(Hvert trinn vil innebære delmål med økte utfordringer for eleven.

Delmålene skal tilrettelegge for mestring. Spesifiser hvor lenge hvert trinn skal vare)

Delmål/Trinn 1: (fag/situasjoner/dager der eleven deltar, elevens behov for tilrettelegging eller støtte i utfordrende situasjoner)

Delmål/Trinn 2: (fag situasjoner/dager der eleven deltar, elevens behov for tilrettelegging eller støtte i utfordrende situasjoner)

Delmål/Trinn 3: (fag situasjoner/dager der eleven deltar, elevens behov for tilrettelegging eller støtte i utfordrende situasjoner)

TILTAK OG ANSVARSFORDELING:

(Alle involverte parter skal ha sine ansvarsområder)

Kontaktlærer har ansvar for:

Ledelsen ved skolen har ansvar for:

Foresatte har ansvar for:

Eleven har ansvar for:

Andre involverte har ansvar for:

PLAN B:

Hvis eleven ikke klarer å møte som avtalt skjer dette

(Hvem gir informasjon/ringer hvem og hvem gjør hva for tilretteleggelse for elevens deltakelse?)

EVALUERING av tiltak

(Evaluering bør skje fortløpende sammen med eleven med vekt på mestring av delmål. Dato for neste møte og innkallingsansvar bør spesifiseres).

Avtalen gjelder i perioden.....

.....
Kontaktlærer/skolen

.....
Elev

.....
Foresatte

.....
Andre involvert